

Trop

Data d'edició: 25 de Maig de 2012

Autoria: Alejandra de Riquer Permanyer

Altres idiomes: [Tropo](#)

El terme *trop* procedeix del grec ?????? ('direcció', 'rumb', 'tendència'); s'aplica al procediment que consisteix a emprar una paraula o expressió amb sentit figurat, translàtic, en substitució de la paraula o expressió pròpies. En aquest sentit, per tant, el trop introdueix una desviació respecte a la manera que es considera apropiada per a designar un concepte. Ara bé, com a conseqüència d'aquest procediment de substitució, la denominació de trop es fa extensiva, comunament, a la paraula o expressió emprada amb sentit figurat, és a dir, al terme substitut.

Continguts

[Explicació](#)

[Conceptes relacionats](#)

[Bibliografia bàsica](#)

Explicació

El trop és una figura que s'obté mitjançant el procediment de la substitució (*immutatio*) d'un terme per un altre. No es tracta d'una substitució entre sinònims, és a dir, entre paraules de significació igual o coincident, sinó entre termes de contingut semàntic diferent. Per tal que el reemplaçament sigui possible cal que hi hagi entre els termes alguna relació que permeti que un d'ells sigui susceptible de substituir l'altre. Aquesta relació s'aconsegueix emprant el terme substitut en un sentit desviat de la seva accepció original, per tal que així pugui albergar un altre contingut distint. La paraula trop (?????) fa al·lusió a aquest gir o canvi de direcció i, per extensió, acaba designant el terme substitut.

Per exemple, a la frase *Aquil·les és un lleó*, el trop, 'lleó', ha desviat el seu significat originari (gran mamífer carnívor de la família dels fèlids, etc.) per a acollir aquí el contingut de 'ferotge', 'lluïtador', 'fort'. Els qualificatius esmentats són

Trop

Publicat a Diccionari de lingüística on line (<http://www.ub.edu/diccionarilinguistica>)

perfectament aplicables a la figura de Aquil·les i, per tant, la substitució és possible. En aquest cas, entre el terme propi i el substitut o trop es dona una relació de semblança (*Aquil·les és com un lleó, un guerrer ferotge*). El trop basat en aquest tipus de relació es denomina [metàfora](#).

Un altre tipus de trop el constitueix el que presenten els versos següents:

En vano el mar fatiga
la **vela** portuguesa (...)

Aquí el terme ‘vela’ substitueix el terme propi ‘vaixell’ gràcies a la relació de contigüitat material (part per tot) que existeix entre ells. El trop basat en aquest altre tipus de relació es denomina [sinècdoque](#).

Encara que els trops es puguin documentar àmpliament a la llengua literària, cal assenyalar que són un fenomen habitual i recurrent al llenguatge col·loquial; així, per exemple, les expressions *tinc un Nokia* ([metonímia](#)), *toca a deu per cap* ([sinècdoque](#)), *aquest detectiu és un linx* ([metàfora](#)), *porta't com un home* ([èmfasi](#)), *quan les granotes criïn pèl i ad Kalendas Graecas* ([perífrasi](#) per ‘mai’).

Els exemples anteriors posen de manifest que l'ús del trop tot sovint persegueix un fi expressiu o estètic, però així mateix és freqüent que el trop obeeixi a raons eufèmiques. Així, l'expressió *passar a millor vida* també suposa un trop, una [perífrasi](#), en substitució del terme propi ‘morir’, però en aquest cas la seva utilització busca especialment evitar el terme propi (vid. [eufemisme](#)). La substitució d'un terme [tabú](#) per un trop eufèmic es pot arribar a difondre àmpliament, i, amb això, a trivialitzar, en diversos tipus de discurs o en determinats grups socials; així, per exemple, en el llenguatge polític *intervenció militar* o *danys col·laterals* ([perífrasi](#) per ‘guerra’ i [perífrasi metonímica](#) per ‘mort de civils’).

D'altres vegades, els trops poden respondre a una necessitat més estricta; es tracta dels casos en què cal designar quelcom que manca de terme propi en el llenguatge habitual, per la qual cosa es recorre a un trop: *el coll d'una ampolla, l'ull d'una agulla, el braç d'una cadira, la falda d'una muntanya*. Aquests trops “necessaris”, idiomàtics i ja lexicalitzats, que majoritàriament són [metàfores](#), reben el nom de [catacresi](#).

Sigui quin sigui el tipus de trop i la finalitat de la seva utilització, la transferència de

Trop

Publicat a Diccionari de lingüística on line (<http://www.ub.edu/diccionarilinguistica>)

significat que es produeix en els trops és considerada per la preceptiva retòrica com a [llicència](#), ja que transgredeix una de les virtuts que ha de tenir el discurs: la claredat o [perspicuitas](#).

Això a part, en els estudis de retòrica la identificació i classificació dels tipus de trops ha variat substancialment, i els criteris utilitzats per aquest efecte no acaben de donar uns resultats del tot satisfactoris. Es pot assenyalar aquí, per simplificar i seguint bàsicament H. Lausberg, la distinció entre els trops que afecten les paraules aïllades i els que afecten els grups de paraules. Els primers tot sovint es distingeixen de les [figures](#) i, posat cas que se'ls consideri com a tals, hom els inclou entre les [figures de dicció](#). Els segons són considerats com a [figures de pensament](#). Atès que hi ha casos, la [ironia](#) i la [sinècdoque](#) entre d'altres, que queden inclosos en ambdós grups, resulta més adequat indicar aquí senzillament una relació de trops.

- [metàfora](#)
- [metonímia](#)
- [sinècdoque](#)
- [perífrasi](#)
- [antonomàsia](#)
- [lítote](#)
- [ironia](#)
- [èmfasi](#)
- [hipèrbole](#)
- [al·legoria](#)

Conceptes relacionats

[Immutatio](#)

[Figura de dicció](#)

[Figura de pensament](#)

[Eufemisme](#)

[Tabú](#)

[Llicència](#)

[Perspicuitas](#)

[Catacresi](#)

[Metàfora](#)

[Metonímia](#)

[Sinècdoque](#)

Trop

Publicat a Diccionari de lingüística on line (<http://www.ub.edu/diccionarilinguistica>)

[Perífrasi](#)

[Antonomàsia](#)

[Lítote](#)

[Ironia](#)

[Èmfasi](#)

[Hipèrbole](#)

[Al·legoria](#)

Bibliografia bàsica

Azauste, A. - Casas, J. (1997), *Manual de retórica española*, Barcelona, Ariel.

Lausberg, H. (1968), *Manual de retórica literaria*, 3 vols., Madrid, Gredos (trad. de

Trop

Publicat a Diccionari de lingüística on line (<http://www.ub.edu/diccionarilinguistica>)

J. Pérez Riesco de l'original alemany *Handbuch der literarischen Rhetorik*,

München, Max Hueber, 1960).

Trop

Publicat a Diccionari de lingüística on line (<http://www.ub.edu/diccionarilinguistica>)

izaro Carreter, F. (3a ed) (1971), *Diccionario de términos filológicos*, Madrid, Gredos.

Marchese, A. - Forradellas, J. (1986), *Diccionario de retórica, crítica y terminología literaria*, Barcelona, Ariel (trad de J. Forradellas de l'original italià *Dizionario di retorica e di stilistica*, Milano, Mondadori, 1978).

Trop

Publicat a Diccionari de lingüística on line (<http://www.ub.edu/diccionarilinguistica>)

ayoral, J. A. (1994), *Figuras Retóricas*, Madrid, Síntesis.

Mortara Garavelli, B. (1991), *Manual de retórica*, Madrid, Cátedra (trad. de M. J.

Trop

Publicat a Diccionari de lingüística on line (<http://www.ub.edu/diccionarilinguistica>)

Vega de l'original italià *Manuale di retorica*, Milano, Bompiani, 1989).

Oriol Dauder, J. A. - Oriol i Giralt, J. (1995), *Diccionari de figures retòriques i altres recursos expressius*, Barcelona, Llibres de l'Índex.

Trop

Publicat a Diccionari de lingüística on line (<http://www.ub.edu/diccionarilinguistica>)

Spang, K. (2005), *Persuasión. Fundamentos de Retórica*, Pamplona, Ediciones de la Universidad de Navarra.